

מעורבות מדינות זרות בעניינה הפנימיים של מדינת ישראל

שתי בעיות עיקריות:

- 1- מימון מסיבי לארגוני תעמולה ולארגוני משפט ישראליים, במטרה להשפיע על דעת הקהל בישראל ועל מדיניותה של המדינה בנוגע לנושאים שונים. למשל מדיניות המלחמה בטרור (הריסות בתי מחבלים, שלילת תושבות למחבלים, הוראות פתיחה באש, נהלים של צה"ל ועוד), צביונה היהודי של המדינה, מדיניות הגירה של ישראל וכיוצ"ב.
- 2- התחמקות הארגונים עצמם מדיווח הנדרש ע"פי "חוק השקיפות" והעדר פיקוח ואכיפה של הגורמים שהוסמכו לכך, על ידי הממשלה.

סעיף 1 - מימון מסיבי + המלצה לפעולה

א. בין השנים 2012-20220 מימנו ישויות מדיניות זרות, בעיקר ממשלות אירופה והאיחוד האירופי עצמו, (באופן ישיר- דרך משרדי הממשלה שלהן ושגרירויות או באופן עקיף- דרך מוסדות וקרנות המקבלים מימון ממשלתי רחב) מגוון רחב של ארגוני תעמולה ומשפט ישראליים. אגף המחקר של אם תרצו סקר מימון של 41 ארגונים כאלה, שמומנו יחד בשנים הללו ב 469,253,147 ₪. כלומר 58,656,643 ש"ח בממוצע מדי שנה לאותם 41 ארגונים רק ממשלות זרות. לא כולל מימון נוסף מקרנות פרטיות זרות (דוגמת "הקרן לישראל חדשה", "קרן פורד", "מכון החברה הפתוחה" של ג'ורג' סורוס ועוד).

ב. בין הארגונים הבולטים:

ראויים לתשומת לב יתרה הארגונים: האגודה לזכויות האזרח, עדאלה והמוקד להגנת הפרט שפועלים בזירה המשפטית על מנת להגן על מחבלים ובני משפחותיהם בבתי המשפט ומספקים להם מעטפת משפטית.

מאז חודש יוני 2014, "המוקד להגנת הפרט" למשל, עתר **86 עתירות לבג"ץ בהם ייצג/הגן משפטית על 79 בני משפחות של מחבלים** שלקחו חלק בפיגועים- בהם **נרצחו 73 קורבנות**- רק בנושא של הריסת בתי מחבלים. ללא שאר הפעילות המשפטית הענפה של הארגון מול בג"ץ בנושאים נוספים הקשורים למדיניות המלחמה בטרור של ישראל.

בנוסף ישנם ארגונים ברשימה שלקחו חלק פעיל באופן ישיר או עקיף בפעילות בתקופת הבחירות בשנים האחרונות, וכן ארגונים המקדמים את מחיקת זהותה היהודית של המדינה, קידום "זכות השיבה" של "הפליטים הפלסטינים" ממלחמת העצמאות.

תחילתו של הפתרון לבעיה הוא בחקיקה של חוק מיסוי כבד על אותם ארגונים. מיסוי זה יפחית את התמריץ של ישויות מדיניות זרות לממן את הארגונים.

טבלת מימון 41 ארגונים על ידי ישויות מדיניות זרות בש"ח 2012-2020¹

שם הארגון	סכום מימון מישויות מדיניות זרות בש"ח בין השנים 2012-2020	שם הארגון	סכום מימון מישויות מדיניות זרות בש"ח בין השנים 2012-2020
בצלם	54,410,645	א.ס.ף. - ארגון סיוע לפליטים ומבקשי מקלט בישראל	7,419,981
יש דין	41,716,853	קואליציית נשים לשלום	7,017,401
המוקד להגנת הפרט	31,659,663	עמק שווה	6,975,946
גישה	28,785,347	ירושלים דלמטה	6,446,679
שוברים שתיקה	27,894,099	מי מרוויח	3,816,730
במקום	22,916,241	הטלוויזיה החברתית	3,654,489
עדאלה	20,741,823	שומרי משפט רבנים למען זכויות אדם	3,243,666
קומט מי	19,881,110	אלמרסד	3,228,413
האגודה לזכויות האזרח	19,490,710	פורום דו קיום בנגב	3,093,058
רופאים לזכויות אדם ישראל	19,101,110	חקל - ברית להגנה על זכויות אדם	2,792,746
הוועד הציבורי נגד עינויים בישראל	14,376,437	מרכז לקידום פליטים אפריקאים - ARDC	2,626,959
עיר עמים	14,306,157	בלדנא	2,426,384
שלום עכשיו	13,033,105	עקבות	2,266,440
ח.ל חינוך לשלום - יוזמת ז'נבה	12,568,377	קרן נשים למען זכויות אדם (מחסום ווטש)	1,774,393
מרכז "מוסאוא" לזכויות האזרחים הערבים בישראל	11,177,779	לוחמים לשלום	1,347,874
המוקד לפליטים ומהגרים	10,966,154	פרופיל חדש	1,209,780
הקרן למגיני זכויות אדם	10,102,156	כרם נבות	1,148,198
מדה אלכרמל - המרכז הערבי למחקר חברתי ויישומי	9,370,165	שיחה מקומית 972-	561,841
יוזמות אברהם (ע"ר)	8,819,385	עומדים ביחד בע"מ	445,871
קו לעובד	8,476,195	מולד - המרכז להתחדשות הדמוקרטיה בע"מ (חל"צ)	370,692
זוכרות	7,592,095		

¹ הסכומים מאתר רשם העמותות ומתיקי העמותות של הארגונים.

סעיף 2 - התחמקות הארגונים מציות לחוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה וחוסר הפיקוח והאכיפה

בעיה: כפי שעלה מדוחות אם תרצו לאורך השנים וכן מדוח ממ"מ האחרון² ישנם כשלים רבים בכל הנוגע ליישום הוראות החוק על ידי הארגונים ובמקביל בכל הנוגע לפיקוח ואכיפה החוק על ידי הרשם העמותות שהוא הגוף המוסמך לכך על ידי משרד המשפטים.

א. המלצות לתיקוני חקיקה:

- א. יש לנסח ולחוקק סנקציות ייחודיות על אי ביצוע הוראות החוק ולהוסיף אותם לחוק.
- ב. רשם העמותות יגיש למשרד המשפטים ויפרסם לציבור, אחת לשנה, דין וחשבון לגבי ביצוע הוראות החוק ובו יפורטו, בין השאר, סה"כ סכום המימון מישות זרות לארגונים, פירוט הארגונים שעיקר המימון שלהם מישות זרות, פירוט הישויות הזרות המעבירות כספים, פירוט המטרות וכו'.
- ג. מכוון שמרבית התנועה ברשת האינטרנט מתבצע היום ברשתות החברתיות (פייסבוק, טוויטר, יוטיוב ועוד), אנו ממליצים לתקן את התקנות האלה על ידי שר המשפטים או במידה והוא אינו בוחר לקדם אז בחקיקה ראשית על ידי חברי הכנסת. לדוגמא:
 - i. פעם ברבעון כל ארגון יפרסם ברשתות החברתיות קישור לדוח הרבעוני אותו הוא מעביר לרשם העמותות.
 - ii. במידה ועיקר המימון של הארגון מישויות מדיניות זרות, יפרסם זאת:
 1. פעם בחודש בכל הרשתות החברתיות בהם הוא מקיים פעילות.
 2. לצד כל פרסום של סרטון, תמונה או דו"ח שמפרסם בכל הרשתות החברתיות יפרסם שעיקר המימון שלו מגיע מישויות מדיניות זרות.
 - ד. מכוון שעל פי התכתבויות שונות בין רשם העמותות לבין העמותות ישנה אי הבנה בכל הנוגע לכספים המדווחים כ"מזומן" או "מצטבר" יש לתקן את החוק על מנת להבהיר אילו כספים צריכים להיות מדווחים בכל טופס.

המלצות עבודה כלליות בנושא מימון של ישויות מדיניות זרות:

1. על פי הדוח של אם תרצו ועל פי דוח הממ"מ לא מתבצעת אכיפה רצינית של חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה.
המלצה: אנו ממליצים לזמן את אנשי רשם העמותות על מנת להסביר את סדר העדיפויות בתהליך בדיקת העמותות והיכן ממוקם נושא המימון של ישויות מדיניות זרות בסדר העדיפויות.

https://fs.knesset.gov.il/globaldocs/MMM/d4f1a2a2-1dcb-ea11-8118-00155d0af32a/2_d4f1a2a2-1dcb-2_ea11-8118-00155d0af32a_11_16379.pdf

2. רשם העמותות טענו בתשובה למסמך הממ"מ שאין להם מסד נתונים ממוחשב שמאפשר לבדוק כמה תלונות הוגשו בנושא של מימון מישויות מדיניות זרות וכן בכמה ביקורות עומק נגעו בנושא.
המלצה: על רשם העמותות לשדרג תוך מספר חודשים מינימאלי את מסד הנתונים שלו על מנת לספק תשובות בנוגע לזה (הרי ככל הנראה זה לא הנושא היחיד שלא ניתן למיפוי על ידו)
3. רשם העמותות טענו במסמך של הממ"מ כי אין לרשם נוהל פרטני העוסק בנושא חוק חוברת הדיווח של עמותות על קבלת תרומות מישויות מדיניות זרה.
המלצה: יש לקבוע נוהל פרטני בנושא.
4. עוד נמסר בדוח הממ"מ כי יחידת רשם העמותות פועלת בהתאם לתוכנית עבודה שנתית, במסגרתה מופעלות סמכויות בקרה ואכיפה וכי בשנת 2019 הושקעו משאבים רבים בטיפול ויישום הוראות החוק. לבקשת מרכז מידע ומחקר של הכנסת לקבלת תכנית העבודה השנתית וכן ביצועה השיב הרשם, כי מדובר בתוכנית עבודה פנימית.
המלצה: יש להעביר את תכנית העבודה הפנימית לעיון חברי ועדת החוץ והביטחון.
5. עוד נמסר בדוח הממ"מ כי בדוגמא לתלונה שהתקבלה על ידי "אם תרצו" בינואר 2019 ובה עלה כי 11 מתוך 13 העמותות אליהן נגעה התלונה לא עמדו בחובת הדיווח על קבלת תרומות. כלומר, לפחות לגבי 11 העמותות הללו, החשדות כי הן לא עמדו בחובת הדיווח על קבלת תרומות מישויות מדיניות זרה התבררו כנכונים. אולם, באף אחד מהמקרים בהם נבדקו תלונות על הפרת ההוראות המחייבות עמותות בשקיפות על תרומות מישויות מדיניות זרה, לא הופעלו סמכויות.
המלצה: יש לתקן תקנות ברורה בחוק על מנת להורות על סנקציות מידיות במקרים של הפרה של החוק.
6. עוד נמסר בדוח הממ"מ כי הרשם לא הפעיל פעילות יזומה ומדגמית כדי לאתר עמותות שאינן מדווחות כנדרש את הוראות החוק.
המלצה: יש לקבוע נוהל ברור אצל רשם העמותות שארגון שממומן על ידי ישויות מדיניות זרות (בסביבות 120 ארגונים בשנה) יעבור בדיקה כל שנתיים בנוגע למימון. בבדיקה אנשי הרשם יעברו על כל סעיפי החוק ויבחנו האם העמותה מקיימת את הוראות החוק.
7. עוד נמסר מהממ"מ כי המידע המפורסם באתר משרד המשפטים מעלה קושי באיתור הנתונים ובממשק העבודה מול הנתונים. חלק מהמידע הוא חלקי וחלק חסר.
המלצה: יש לשדרג את המידע המוצג באתר וכן על אנשי משרד המשפטים ורשם העמותות לפרסם בסוף כל שנה כספית דוח מסכם עם עיקרי הנתונים ותמונת מצב, כלומר פירוט של מספר הארגונים שקיבלו מימון מישויות זרות, פרסום ברבים של 30 הארגונים שקיבלו את מירב הכספים, פירוט של הישויות המדיניות הזרות שהעבירו את הכסף, פירוט הארגונים שהינם "עיקר המימון על ידי ישויות מדיניות זרות" ברבים.
8. **המלצה:** יש לבדוק ולוודא שרשם העמותות מפעיל אכיפה גם לגבי הפרסומים של הארגונים בכלל השפות (בייחוד ערבית ואנגלית) על מנת שיעמדו בדרישות החוק, שכן אין בחוק שום החרגה לשפות אחרות.